

Sisällysluettelo

Asiakaspalautejärjestelmä antaa eväitä asiakaspalvelun kehittämiseen

Oletko joskus kirjoittanut pikaistuksissasi kipakan palautteen pankkisi verkkopalautelomakkeelle? Palautteen antamisen helppous verkon kautta on lisännyt asiakkaiden yhteydenottoja ja tuonut pankeille uusia haasteita asiakaspalautejärjestelmien kehittämiseen. Palautteet tulisi analysoida sekä käsitellä joutuisasti ja tehokkaasti.

EMV-sirukortti korvaa vähitellen perinteisen pankkikortin

Pankit uusivat parhaillaan pelkällä magneettijuovalla varustettuja yhdistelmäkorttejaan EMV-sirukorteiksi. Sirukortti otetaan käyttöön turvallisuussyistä. Se myös nopeuttaa maksutapahtumien käsittelyä. Käytännössä muutos näkyy siinä, että hyväksyessään maksun kaupan kassalla asiakas näppäilee kortinlukijaan henkilökohtaisen tunnuslukunsa maksutositteen allekirjoittamisen sijaan.

Pankkien avaavat IFRS-taseet oleellisilta osin oikein laadittuja

Rata tarkasti viime syksynä listattujen pankkien avaavat IFRS-taseet. Tavoitteena oli mm. varmistaa, että avaavat IFRS-taseet on oikein laadittu ja että IFRS-standardeja sovelletaan oikein vuoden 2005 tilinpäätöksissä. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien tarkastus tehtiin yhteistyössä Vakuutusvalvontaviraston kanssa.

Listayhtiöiden tulisi parantaa tulevaisuudennäkymiensä ja tulosennusteidensa esittämistä

Rata selvitti 75:n satunnaisesti valitun listayhtiön tilinpäätöstiedotteissa ja osavuositarkastuksissa esitettyjen tulevaisuutta käsittelevien tietojen sisältöä ja muotoa. Vaikka tulevaisuudennäkymiä kuvattiinkin melko hyvin, niiden perustelut jäivät ylimalkaisiksi tai puuttuivat kokonaan. Myös tulosennusteet olivat joiltakin osin epäselviä tai tulkinnanvaraisia.

Valvottavien hallinnon luotettavuudelle asetetaan kriteerit

Valvottavan luotettavaa hallintoa koskeva yhtenäinen viranomaisohjeistus on puuttunut, vaikka Ratan määräyksissä ja ohjeissa onkin otettu kantaa luotettavaa hallintoa koskeviin asioihin. Ratan standardiluonnoksessa on valvojan näkemys siitä, miten valvottavan tulisi hallintonsa järjestää. Yritysten hallintojärjestelmien luotettavuuteen on kiinnitetty ympäri maailman runsaasti huomiota.

Ratan uusi tarjousesiterekisteri käyttöön toukokuussa

Rata ottaa käyttöön uuden tietokantapohjaisen tarjousesiterekisterin, jonka tarkoituksena on helpottaa ja parantaa esitteiden ja niihin liittyvien tietojen hakua ja käytettävyyttä. Rekisteristä löytyvät tiedot Ratan hyväksymistä tarjous- ja listalleottoesitteistä ja tarjousasiakirjoista sekä muiden ulkomaisten viranomaisten hyväksymistä esitteistä, jotka on ns. notifioitu Suomeen. Tavoitteena on avata rekisteri toukokuussa.

Järjestelmävalvonnalla pyritään turvaamaan markkinoiden häiriötön toiminta

Häiriöt maksu-, selvitys-, arvopaperikaupankäynti- ja arvo-osuusjärjestelmissä voivat haavoittaa yhteiskuntaa laajastikin. Rata kiinnittää järjestelmävalvonnassaan huomiota erityisesti siihen, että tietotekniikkaan ja tietoturvallisuuteen liittyvät riskit ovat hallinnassa, jotta mahdolliset häiriöt eivät aiheuttaisi pitkiä katkoja markkinoiden toimintaan.

Vakavaraisuusuudistuksen (Basel II) valmistelu etenee usealla alueella

Valvottavilla tulee olla valmiudet toimia uuden vakavaraisuussääntelyn mukaisesti vuoden 2007 alusta. Ratan tavoitteena on julkaista lopulliset vakavaraisuusstandardit loppusyksystä 2006. Euroopan pankkivalvojen komitea on antanut yhtenäiset ohjeet mm. vakavaraisuuden arviointi- ja hallintaprosessiin. Se myös koordinoi EU-maiden valvojen aloittamaa kansainvälisten luokituslaitosten luokitusten hyväksymisarviointia.

Arvopaperilautakunnan ratkaisuja

Tähän artikkeliin on poimittu arvopaperilautakunnan ratkaisemista tapauksista ne, joilla saattaa olla markkinoiden kannalta laajempaa merkitystä. Kuvauksia on lyhennetty, ja niissä pyritään selostamaan vain kunkin tapauksen oleellisia seikkoja.

Tapahtumakatsaus

Ratan tutkimat epäillyt arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapaukset.

Asiakaspalautejärjestelmä antaa eväitä asiakaspalvelun kehittämiseen

Asiakaspalautejärjestelmä on pankille hyvä kanava saada arvokasta tietoa siitä, miten pankki on asiakkaan mielestä toiminnassaan onnistunut ja miltä osin palveluissa olisi vielä parantamista. Parhaimmillaan järjestelmä tuottaa valmiiksi pureskeltua tietoa työväliseksi asiakkaita palveleville toimihenkilöille. Palveluntarjoajan johdon haasteena on puolestaan hyödyntää järjestelmästä saatavaa tietoa mielekkäällä tavalla päätöksenteossa.

Pankkien tulee itse hoitaa omat asiakasvalituksensa ja asiakaspalautteensa, jotka voivat olla ruusuja, risuja tai kehittämisehdotuksia. Tähän pankit ovat myös sitoutuneet yhteisissä hyvän pankkitavan säännöissään.

Ongelmatilanteessa ensin yhteys sopimuskumppaniin

Asiakkaan ongelmat ratkeavat yleensä nopeimmin ja parhaiten, jos hän on ongelmatilanteessa ensin yhteydessä sopimuskumppaniinsa.

Asiakkaan avuksi on myös perustettu virallisia ja muita tahoja. Virallisista tahoista voidaan mainita esimerkkinä Kuluttajavalituslautakunta ja muista tahoista Pankkialan asiakasneuvontatoimisto sekä arvopaperilautakunta. Niiden puoleen asiakas voi kääntyä, mikäli hän haluaa tukea neuvottelutilanteeseen, asiantuntijan mielipiteen tai mahdollisesti jopa ratkaisusuosituksen.

Tilaa vapaaehtoisten riidanratkaisuelinten kehittymiselle ovat antaneet oikeudenkäyntien kalleus sekä se, että valvontaviranomaiset eivät voi ratkaista yksittäisiä riitakysymyksiä. Rata on ollut kehittämässä vapaaehtoisia riidanratkaisuelimiä ja pitää niiden toimintaa myös asiakkaan näkökulmasta mielekkäänä.

Asiakaspalautteiden käsittelyssä ei merkittäviä puutteita

Rata valvoo, että pankkien asiakaspalautejärjestelmät toimivat tehokkaasti ja että hyvää pankkitapaa noudatetaan. Rata on viime vuosina tarkastanut suurimpien pankkiryhmittymien palautejärjestelmiä ja on samalla saanut arvokasta tietoa ajankohtaisista ongelmista ja ilmiöistä. Tarkastuksissa ei havaittu merkittäviä puutteita asiakaspalautteiden käsittelyssä. Palautejärjestelmistä saatavia tietoja Rata hyödyntää valvontatyössään.

Tulevassa rahoituspalveluiden tarjonnan menettelytapoja sääntelevässä standardissaan Rata suosittaa, että palveluntarjoajilla tulisi olla asiakaspalautejärjestelmät. Palautteet tulee käsitellä joutuisasti, tehokkaasti, ja ne on myös dokumentoitava. Tärkeää on myös palautteista saatavan tiedon analysointi.

Lisätietoja antaa
lakimies Raija Railas, puhelin 010 831 5235.

EMV-sirukortti korvaa vähitellen perinteisen pankkikortin

Sirulla varustettu kortti korvaa vähitellen perinteisen magneettijuovallisen pankkikortin. Ns. EMV-sirukortti¹ otetaan käyttöön turvallisuussyistä, sillä sirulle voidaan tallentaa tietoja, joiden avulla korttien turvallisuus ja käytettävyys paranevat ja maksutapahtumien käsittely nopeutuu. Sirukorteilla voidaan myös parantaa kansainvälisten korttien yhteiskäyttöä niin, että ne toimivat lähes kaikkialla.

Pankit uusivat pelkällä magneettijuovalla varustettuja yhdistelmäkorstejaan (pankkikortti/Visa, pankkikortti/MasterCard) sitä mukaa kuin kortit vanhenevat. EMV-siru on sen sijaan jo lähes kaikissa Luottokunnan jakamissa Visa- ja VisaElectron-korteissa. Tavoitteena on, että kaikki kortit ovat vuonna 2006 EMV-standardin mukaisia.

Uusissakin korteissa on EMV-sirun lisäksi magneettijuova, joka toimii varajärjestelyinä. Magneettijuova säilytetään myös siksi, että osalla kaupoista on maksupäätteitä, joissa ei ole vielä EMV-sirun lukijalaitetta. Vuodesta 2006 alkaen käyttöön otettavien uusien maksupäättejärjestelmien on oltava EMV-määritysten mukaisesti sertifioituja. Tämän sertifiointin tekee Luottokunta, joka ylläpitää sivustossaan luetteloa sertifiointiaan järjestelmistä. Vaikka laitteiden määrä kasvaa koko ajan, täysin sirupohjaiseen maksamiseen siirtyminen vie kuitenkin aikaa.

EMV-sirukortin myötä perinteiset pelkällä magneettijuovalla varustettu pankkikortti ja automaattikortti jäävät vähitellen kokonaan pois käytöstä. Syynä on se, että magneettijuovakortilla on huonompi turvallisuus kuin EMV-kortilla ja rajoitetummat käyttömahdollisuudet kuin sirukortilla. Pankit eivät ole vielä lopullisesti päättäneet, millä automaattikortti korvataan. Asiakkaalle ilmainen automaattikortti korvattaneen maksullisella kortilla.

Tunnusluku korvaa maksutositteen allekirjoittamisen

Sirukortti muuttaa sitä tapaa, jolla asiakas hyväksyy maksun kaupan kassalla. Jos kaupalla on sirukortin lukija, asiakas ei enää allekirjoita tositetta, vaan asettaa kortin kortinlukijaan ja hyväksyy maksun näppäilemällä henkilökohtaisen tunnuslukunsa. Asiakas ei siis enää anna korttiaan kenenkään toisen haltuun. Jos kaupalla ei vielä ole lukijalaitetta, asiakas allekirjoittaa tositteen vanhan käytännön mukaisesti.

Vastuunjako väärinkäytön aiheuttamista vahingoista muuttuu

Visan ja MasterCardin säännöt väärinkäyttötilanteissa noudatettavasta vastuunjaosta muuttuvat Suomessa heinäkuun 2006 alussa. Uusien sääntöjen mukaan vastuun väärinkäytöstä aiheutuvista vahingoista kantaa se osapuoli, jolla ei ole EMV-toiminnallisuutta, mikäli väärinkäyttö ei olisi ollut mahdollinen sirukorttia käytettäessä.

Vastuun kantava osapuoli voi olla joko kauppias tai kortin liikkeeseenlaskija. Liikkeeseenlaskija kantaa vastuun väärinkäytöstä silloin, jos kauppialla on sirumaksupäätte ja maksutapahtumassa on noudatettu ohjeita. Jos kauppialla ei ole sirumaksupäätettä ja väärinkäyttö ei olisi ollut mahdollinen sirukorttia käytettäessä, vastuu väärinkäytöksistä jää kauppialle.

Kortin käyttäjän lyhyt muistilista

Muista seuraavat asiat:

- Älä koskaan anna korttiasi ja tunnuslukuasi kenenkään muun käyttöön.
- Säilytä korttisi ja tunnuslukusi erillään.
- Varmista, että saat näppäillä tunnuslukusi rauhassa eikä kukaan näe tunnuslukuasi.

Jos epäilet tunnuslukusi tulleen muiden tietoon, ota viipymättä yhteyttä Luottokunnan ylläpitämään korttien sulkupalveluun (puhelin 020 333) tai omaan pankkiisi. Toimi samoin, jos korttisi katoaa tai se varastetaan.

Lisätietoja Internetistä

Uudistusta toteuttavat yhteistyössä Luottokunta, Suomen Kaupan Liitto ja Suomen Pankkiyhdistys. Lisätietoa uudistuksesta on mm. Luottokunnan ja Pankkiyhdistyksen Internet-sivustoilla.

Luottokunta: EMV-sirukortit (<http://www.luottokunta.fi/EMV-sirukortit/>)

Suomen Pankkiyhdistys (<http://www.pankkiyhdistys.fi/>)

1) EMV on kansainvälinen siruteknologiaan perustuva korttimaksamisen turvastandardi, jonka ovat kehittäneet korttiyhtiöt Europay, MasterCard ja Visa.

Lisätietoja antavat

pankkitarkastaja Matti Lukka, puhelin 010 831 5211 ja
pankkitarkastaja Arto Sundström, puhelin 010 831 5221.

Pankkien avaavat IFRS-taseet oleellisilta osin oikein laadittuja

Osana listayhtiöiden tilinpäätösvalvontaa Rahoitustarkastus teki syksyn 2005 aikana avaavien IFRS-taseiden tarkastukset niissä listatuissa pankeissa, jotka laativat IFRS-tilinpäätöksen vuodelta 2005.

Tavoitteena oli saada riittävä varmuus siitä, että valvottavien avaavat IFRS-taseet on oikein laadittu ja että IFRS-standardeja sovelletaan oikein vuoden 2005 tilinpäätöksiä laadittaessa. Tarkastuksen painopiste oli rahoitusinstrumenteissa, koska yli 90 % pankkien taseista muodostuu niistä. Lisäksi käytiin läpi avaaviin IFRS-taseisiin vaikuttavat yrityshankinnat.

Tarkastusten kohteena olleiden pankkien IFRS-taseet olivat Rahoitustarkastuksen havaintojen mukaan oleellisilta osin oikein laadittuja. Tarkastusten perusteella Rahoitustarkastus kuitenkin antoi pankeille suosituksia taloudellisen raportoinnin järjestelmien kehittämisestä sekä sisäisen ohjeistuksen ja dokumentoinnin parantamisesta. Pankkien huomiota kiinnitettiin myös mm. yrityshankintojen hankintamenolaskelmiin, hankinnasta syntyneen liikearvon kohdistamiseen rahavirtaa tuottaville yksiköille ja liikearvojen arvonalentumistestauksiin.

Listayhtiöiden tilinpäätösvalvonta eli IFRS-standardien noudattamisen valvonta tuli Rahoitustarkastuksen tehtäväksi vuoden 2005 alussa. Valvonnan kohteena ovat liikkeeseenlaskijoiden julkistamat taloudelliset raportit, kuten tilinpäätös ja osavuosikatsaus.

Lisätietoja antavat

tilinpäätösasiantuntija Leila Kannianen, puhelin 010 831 5370 ja
pankkitarkastaja Liisa Tojkander, puhelin 010 831 5350.

Listayhtiöiden tulisi parantaa tulevaisuudennäkymiensä ja tulosennusteidensa esittämistä

Rahoitustarkastuksen (Rata) selvityksen mukaan listayhtiöt kuvasivat vuoden 2005 osavuosikatsauksissaan ja vuoden 2004 tilinpäätöstiedotteissaan melko hyvin toimintaympäristön suuntauksia sekä niiden oletettuja vaikutuksia yhtiön tulevaisuudennäkymiin. Näkemykset jäivät kuitenkin hyvin yleiselle tasolle. Vain muutama listayhtiö kertoi ennusteisiin liittyvistä epävarmuustekijöistä. Myös tulevaisuudennäkymien perustelut jäivät hyvin ylimalkaisiksi tai puuttuivat kokonaan.

Tulosennusteiden esittämisessä yhtiöiden väliset erot olivat suuria. Ennusteet eivät aina olleet yksiselitteisiä, vaan niistä moni oli ainakin joiltakin osin epäselvä tai tulkinnanvarainen. Myöskään esitetyt oletukset eivät olleet riittävän yksityiskohtaisia tai täsmällisiä.

Selvityksessä oli mukana 75 satunnaisesti valittua listayhtiötä. Selvityksessä arvioitiin, mitä yhtiöt kertoivat näkymistään tilinpäätöstiedotteen ja osavuosikatsauksen tulevaisuuden näkymät -osiossa ja miten asia oli esitetty. Tulevaisuutta koskevat esitykset jaettiin selvityksessä kahteen osaan. Yleisluonteiset näkemykset luokiteltiin tulevaisuudennäkymiksi ja tarkemmat, tulostasoa kuvaavat näkemykset tulosennusteiksi.

Tulevaisuudennäkymien osalta selvitettiin, miten yhtiö kuvasi sen toimintaan vaikuttavia seikkoja ja miten tiedot näkymistä pidettiin erillään yhtiön yleisemmistä tavoitteista tai strategioista. Tulosennusteista pyrittiin

selvittämään, miten ymmärrettäviä, täsmällisiä ja vertailukelpoisia ennusteet olivat ja miten olennaista tietoa ennusteissa annettiin. Tulosenusteiden arvioinnissa otettiin lisäksi huomioon komission esiteasetuksessaan esiin tuomat edellytykset (EY N:o 809/2004) tulosenusteille.

Listayhtiöiden tulevaisuudennäkymiä koskeva informaatio on sijoittajalle hyvin keskeistä, sillä se vaikuttaa sijoitus päätökseen. Rata seuraa myös tulevaisuudessa, kuinka hyvin tulevaisuudennäkymille esitetyt vaatimukset täyttyvät.

Tulevaisuudennäkymiä koskeva tieto liian yleisellä tasolla

Ratan selvityksessä keskityttiin ensisijaisesti siihen, mitä yhtiöt kertoivat katsauksissaan kohdassa "tulevaisuuden näkymät". Tulevaisuudennäkymissään yhtiöt kuvasivat melko hyvin toimintaympäristön viimeaikaisia suuntauksia sekä seikkoja, joiden yhtiö oletti vaikuttavan yhtiön näkymiin. Tarkastelussa mukana olleen 75 yhtiön keskiarvoksi saatiin noin 1 (arviointiasteikko 0–2: 0 = ei ole annettu, 1 = yleinen kuvaus, 2 = tarkka kuvaus).

Tietoa tulevaisuudennäkymistä oli kuitenkin annettu hyvin yleisellä tasolla. Vain alle puolet yhtiöistä (43 %) oli kommentoinut omaa kehitystään suhteessa yleisiin näkymiin. Myös tulevaisuudennäkymiin liittyvistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä kerrottiin hyvin vähän.

Osa yhtiöistä kertoi tulevaisuuden näkymät -osiossa tavoitteistaan ja strategioistaan, ja lähes 70 % oli pitänyt tulevaisuuden näkymät ja strategiset tavoitteet erillään. Näin pitääkin tehdä. Segmenttikohtaisia näkymiä oli annettu hyvin niukasti. Niitä antoi ainoastaan 25 yhtiötä ja vain 12 jokaisessa osavuosikatsauksessaan. Segmenttinäkymiä oli kuitenkin saatettu antaa tarkemmin varsinaisessa segmenttiraportointiosiossa.

Joistakin yhtiöistä tehtyyn arvioon on voinut vaikuttaa se, että tulevaisuuden näkymät -kohdassa näkymät oli annettu vain lyhennetyksi, kun tarkemmat liiketoiminta-alueittaiset näkymät ja ennusteet oli annettu muualla katsauksessa.

Tulosenusteessa käytetyt termit eivät ole informatiivisia

Tarkastelussa mukana olleesta 75 yhtiöstä 9 ei antanut lainkaan tulosenustetta. Lopuista 66 yhtiöstä suurin osa antoi koko tilikautta koskeneen ennusteen. Joidenkin yhtiöiden katsauksista ei käynyt selvästi ilmi, mitä kautta ennuste koski.

Tulosenusteen perusteena oli 25 yhtiöllä liikevoitto/liiketulos ja muilla yhtiöillä jokin muu tunnusluku. Hajonta oli kuitenkin suuri siinä, mitä tuloslukua eri yhtiöiden tulosenusteen pohjana käytettiin. Lisäksi ennusteissa käytetty tulosluku oli useasti epäselvästi määritelty. Epäselväksi jäi myös se, mitä tuloslukua oli käytetty vertailukohtana. Myöskään tulosenusteissa käytetyt termit ja adjektiivit, esimerkiksi "hyvä tulos", eivät sijoittajan kannalta olleet riittävän informatiivisia.

Tulosenusteen perusteluissa esitetyt oletukset eivät olleet riittävän yksityiskohtaisia tai täsmällisiä. Useimmiten perusteluina esitettiin toimialan tai markkinan yleisiä kasvunäkymiä, jotka yksistään jäävät liian yleisiksi perusteluiksi. Perustelut puuttuivat 6 yhtiön tulosenusteesta, ja vain muutama yhtiö oli selostanut tulosenusteisiin liittyneitä epävarmuustekijöitä. Oletuksia ei myöskään ollut jaettu seikkoihin, joihin yritysjohto voi vaikuttaa, ja seikkoihin, joihin johto ei voi vaikuttaa.

Aiemmin annettua tulosenustetta oli muuttanut 30 yhtiötä, 13 jopa useampaan kertaan. Vain alle puolet yhtiöistä oli perustellut tekemänsä muutokset. Aikaisemmin esitettyihin oletuksiin tai epävarmuustekijöihin ei juurikaan otettu kantaa.

Tulosenustepuutteet heijastuvat myös tarjousesitteisiin

Yhtiöt voivat liittää säännöllisessä tiedonantovelvollisuudessa (kuten osavuosikatsauksessa) annetut tulosenusteet esimerkiksi osaksi tarjousesitettä, jolloin tulosenusteiden pitää täyttää esiteasetuksen vaatimukset. Rata on kuitenkin esitteiden tarkastuksen yhteydessä havainnut, että annetut tulosenusteet

eivät kaikilta osin ole täyttäneet esiteasetuksen vaatimuksia. Tällöin esitteen liikkeeseenlaskija on joutunut täydentämään esitteeseen sisällytettyjä tulosenustetietoja.

Ongelmia ja esitteiden täydennysvaatimuksia on aiheuttanut mm. se, että esiteasetuksen mukaisen tulosenusteen määritelmää ei ole aina ymmärretty oikein, jolloin yhtiöt eivät ole osanneet tulkita, milloin tulevia ajanjaksoja koskevia arvioita ja näkemyksiä voidaan pitää tulosenusteina.

Tulosenusteissa ei ole aina ilmaistu riittävän yksiselitteisesti, mihin tulokseen tai ajanjaksoon ennuste viittaa. Esiteasetuksen edellyttämät selvitykset tulosenusteen perustana olevista keskeisistä oletuksista ovat usein olleet puutteellisia, tai niitä ei ole esitetty ollenkaan.

Esiteasetus asettaa yksityiskohtaiset vaatimukset tulosenusteiden esittämiselle

Komission esiteasetuksessa (EY N:o 809/2004) on vaatimuksia tulosenusteille, jos niitä esitetään arvopapereiden liikkeeseenlaskun yhteydessä annettavassa esitteessä.

Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea (CESR) suosittaa, että jos liikkeeseenlaskija on antanut tulosenusteen (esimerkiksi säännöllisessä tiedonantovelvollisuudessaan), liikkeeseenlaskijan tulee harkita, ovatko ennusteet yhä olennaisia ja voimassa ja tulisiko ne liittää esitteeseen. CESR:n suosituksen mukaisesti oletuksena on, että tällainen muussa yhteydessä annettu ennuste on lähtökohtaisesti olennainen esitteeseen sisällytettävä tieto, ainakin osakkeiden liikkeeseenlaskun ja erityisesti listautumisantien (Initial Public Offering, IPO) yhteydessä.

Rata on antanut liikkeeseenlaskijan tiedonantovelvollisuutta koskevassa standardissaan (5.2) ohjeita ja suosituksia niistä seikoista, jotka liikkeeseenlaskijan tulisi ottaa huomioon, kun tulevaisuudennäkymiä laaditaan ja tulosenusteita annetaan. Standardin suositukset tulosenusteiden laatimisessa noudatettavista periaatteista vastaavat sisällöltään niitä ohjeita ja määräyksiä, joita myös esiteasetuksessa edellytetään tulosenusteilta.

Esiteasetuksen mukaan esitteessä on annettava selvitys niistä tärkeimmistä oletuksista, joihin liikkeeseenlaskija on perustanut ennusteensa. Lisäksi on eriteltävä ne oletuksiin liittyvät tekijät, joihin liikkeeseenlaskijan johto voi vaikuttaa, ja ne tekijät, joihin liikkeeseenlaskijan johdolla ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa. Esitettävien oletusten on oltava yksityiskohtaisia, täsmällisiä ja sijoittajille ymmärrettäviä. Tulosenuste on laadittava siten, että se on vertailukelpoinen aikaisemmin annettujen taloudellisten tietojen kanssa.

Komission esiteasetus edellyttää esitteeseen myös tilintarkastajan lausuntoa, jossa todetaan, että tulosenuste on asianmukaisesti laadittu esitettyjen tietojen perusteella ja että laadinnassa on noudatettu liikkeeseenlaskijan laskentaperiaatteita.

Tulosenusteina voidaan pitää tulevia ajanjaksoja koskevia arvioita, joiden sanamuoto nimenomaan tai epäsuorasti toteaa liikkeeseenlaskijan tuloksen todennäköisen minimi- tai maksimitason. Samoin tulosenusteina voidaan pitää tietoja, joiden perusteella voi laskea likimääräisen summan tuleville voitoille tai tappioille, vaikka mitään tiettyä numeroa tai esimerkiksi sanoja tuotto, voitto tai tappio ei mainittaisikaan.

Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Laila Hietalahti, puhelin 010 831 5244.

Valvottavien hallinnon luotettavuudelle asetetaan kriteerit

Rahoitustarkastuksen valvottavien hallinnolle on tulossa luotettavuuskriteerit. Parhaillaan lausunnolla olevassa standardiluonnoksessa Rata määrittelee ne edellytykset, jotka valvottavan tulee täyttää, jotta voidaan varmistua siitä, että valvottavaa johdetaan ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Standardissa korostetaan ylimmän johdon vastuuta luotettavan hallinnon järjestämisestä. Ylimmän johdon tulee pystyä ohjaamaan ja valvomaan toimintaa tehokkaasti ja riippumattomasti.

Standardin mukaan valvottavan toimintaa on suunniteltava ja johdettava pitkäjänteisesti. Toiminnalta edellytetään avoimuutta, mikä tarkoittaa hyvää ulkoista tiedottamista ja tehokasta sisäistä tiedonkulkua. Valvottavan hallintorakenteiden tulee olla selkeät. Eri toimijoiden, esimerkiksi hallituksen, mahdollisen hallintoneuvoston, toimitusjohtajan ja muun toimivan johdon, valta-, vastuu- ja raportointisuhteet tulee olla määritelty. Erityistä huomiota pitää kiinnittää mahdollisten eturistiriitatilanteiden tunnistamiseen ja hallintaan.

Valvottavalta edellytetään sisäinen tarkastus -toimintoa varmistamaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyys. Valvottavan tulee kiinnittää erityistä huomiota lakien ja muiden säännösten noudattamiseen. Standardin tavoitteena on tukea valvottavan omaa hallintoa.

Standardiluonnoksen lausuntoaika päättyy 31.3.2006. Standardia tarkennetaan annettujen palautteiden pohjalta.

Yritysten hallinnon luotettavuus huomion kohteena kansainvälisestikin

Yritysten corporate governanceen on kiinnitetty kaikkialla maailmassa viime aikoina runsaasti huomiota ja hallintokulttuuria on pyritty vahvistamaan. Tarkastelun kohteena ovat olleet ylimmän ja toimivan johdon sekä omistajien ja muiden sidosryhmien väliset suhteet. Huomiota on kiinnitetty myös mm. tavoitteiden asettamiseen ja niiden toteutumisen seurantaan sekä ylimmän ja toimivan johdon palkitsemistapoihin, kuten osakesidonnaisiin palkitsemistapoihin (esimerkiksi johdon optiot).

Asia ei ole uusi myöskään Ratalle, sillä se on tarkastuksissaan jo pitkään kiinnittänyt huomiota hallinnon luotettavuutta koskeviin yksittäisiin kysymyksiin. Rahoitussektorilla toimivien yritysten hallinnon luotettavuus on rahamarkkinoiden vakauden ja häiriöttömän toiminnan kannalta erittäin keskeistä. Luotettavaa hallintoa koskeva yhtenäinen viranomaisohjeistus on kuitenkin puuttunut, vaikka Ratan antamissa määräyksissä ja ohjeissa onkin otettu kantaa luotettavaa hallintoa koskeviin asioihin.

Ratan standardi linjassa muiden koti- ja ulkomaisten suositusten kanssa

Ratan uuden standardin sisältöön on keskeisesti vaikuttanut Baselin pankkivalvontakomitean helmikuussa 2006 uudistama suositus pankkien luotettavasta hallinnosta (Enhancing Corporate Governance for Banking Organisations). Standardi on myös linjassa muiden, niin kansallisten kuin kansainvälistenkin tahojen viime vuosina antamien suositusten kanssa.

Baselin pankkivalvontakomitea painottaa suosituksessaan mm. ylimmän ja toimivan johdon roolia sekä riippumattomien hallituksen jäsenten merkitystä. Lisäksi se korostaa intressiristiriitojen tehokasta hallintaa, sisäisten tarkastajien ja tilintarkastajien roolia sekä sisäisen valvonnan toimivuutta, toiminnan avoimuuden merkitystä sekä viranomaisvalvonnan roolia valvottavien corporate governancen edistämiseksi ja arvioinnissa.

Hex Oyj1, Keskuskaupakamari ja Teollisuuden keskusliitto uudistivat ja konkretisoivat suomalaisille listayhtiöille antamaansa hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä koskevaa suositustaan viimeksi vuonna 2003. Tämä suositus lähtee siitä, että listayhtiön on joko noudatettava suositusta tai selkeästi julkistettava, miltä osin se ei suositusta noudata. Jos suositusta ei noudateta, yhtiön on ilmoitettava syyt suosituksesta poikkeamiseen.

Keskuskauppakamari on pyrkinyt myös kehittämään listaamattomien yhtiöiden toimintatapoja. Se julkisti tammikuussa 2006 asialuettelon listaamattomien yhtiöiden hallinnon kehittämiseksi. Asialuettelo auttaa listaamattomia yhtiöitä parantamaan menettelytapojaan vapaaehtoisuuden pohjalta.

Yksi ehkä kansainvälisesti tärkeimmistä suosituksista on OECD:n vuonna 2004 uudistama suositus, joka on suunnattu kaikille merkittävälle yrityksille. Suosituksessa käsitellään mm. omistajien oikeuksia ja tasapuolista kohtelua, tietojen julkistamista ja avoimuutta sekä hallituksen velvollisuuksia.

Yhdysvalloissa tiukennettu lainsäädäntöä

Yhdysvalloissa, jossa ilmi tulleet ongelmat ovat olleet vakavimmat, on tiukennettu lainsäädäntöä. Erityisesti sijoittajien asemaa on pyritty parantamaan lisäämällä johdon vastuuta luotettavan tiedon tuottamisessa ja julkistamisessa sekä tiedon tuottamiseen liittyvän sisäisen valvonnan järjestämisessä. Myös lakien rikkomiseen liittyviä rangaistuksia on kovennettu merkittävästi.

1) HEX ja OM yhdistyivät vuonna 2003 ja niistä muodostettiin nykyinen OMX.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Arto Sukula, puhelin 010 831 5216.

Ratan uusi tarjousesiterekisteri käyttöön toukokuussa

Rahoitustarkastus avaa uuden tietokantapohjaisen esiterekisterin kotisivustossaan. Rekisteri sisältää Ratan hyväksymät tarjous- ja listalleottoesitteet sekä tarjousasiakirjat. Lisäksi siinä on tiedot niistä muiden ulkomaisten viranomaisten hyväksymistä esitteistä, jotka on ilmoitettu eli notifioitu Suomeen. Tavoitteena on avata rekisteri toukokuussa.

Uusi esiterekisteri antaa sijoittajille ja muille esitteistä kiinnostuneille mahdollisuuden saada esitteitä koskevaa tietoa kätevästi ja keskitetysti yhdestä paikasta. Koska rekisteri on tietokantapohjainen, tietojen haku Ratan hyväksymistä esitteistä helpottuu ja nopeutuu. Myös tietojen käytettävyys paranee. Rekisteristä voi hakea tietoja esimerkiksi yhteisön nimen, esitetyypin ja esitteen päivämäärän perusteella.

Esiterekisteri korvaa Ratan nykyisen kotisivustossa olevan Hyväksytyt esitteet -luettelon. Rekisteri sisältää ne esitteet ja tarjousasiakirjat, jotka on hyväksytty 1.1.2005 jälkeen. Myös tiedot notifioiduista esitteistä ovat rekisterissä samasta ajankohdasta lähtien. Ennen vuotta 2005 hyväksytyt esitteet ja tiedot ns. vastavuoroisesti tunnustetuista esitteistä löytyvät jatkossakin Hyväksytyt esitteet -luettelosta, joka on tarkoitus säilyttää Ratan kotisivustossa. Luetteloa ei kuitenkaan päivitetä uuden esiterekisterin käyttöönoton jälkeen.

Tiedot niistä joukkovelkakirjalainoista, joiden esitteen Rata on hyväksynyt ennen 1.7.2005, on talletettu niin ikään kotisivustossa olevaan joukkovelkakirjalainarekisteriin. Rata lopetti joukkovelkakirjalainarekisterin ylläpidon sen jälkeen, kun laista poistettiin velvollisuus rekisterin ylläpitämiseen.

Esiterekisteri ei ole jatkossakaan esitteiden julkistamiskanava, vaan esitteen laatija vastaa esitteen julkistamisesta omassa kotisivustossaan.

Rata tiedottaa esiterekisteristä tarkemmin kevään kuluessa.

Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Sari Helminen, puhelin 010 831 5264.

Järjestelmävalvonnalla pyritään turvaamaan markkinoiden häiriötön toiminta

Rahoitustarkastuksen valvonta ja sääntely ulottuvat myös rahoitusmarkkinoiden keskeisiin perusrakenteisiin (infrastruktuuriin) eli maksu-, selvitys-, arvopaperikaupankäynti- ja arvo-osuusjärjestelmiin. Näiden järjestelmien valvonta on tärkeää, koska mahdolliset infrastruktuurin häiriöt voivat koskettaa yhteiskuntaa laajastikin. Valvonnalla pyritään edistämään järjestelmien vakautta ja turvallisuutta.

Käytännössä järjestelmien valvonta tarkoittaa jatkuvaa järjestelmien toimivuuden seurantaan sekä mahdollisten häiriötilanteiden analysointia, tarkastuskäyntejä sekä osallistumista tämän vastualueen sääntelyn valmisteluun. Keskeisiä valvontakohteita ovat operatiivinen riski, valvottavan menettelytavat palvelujen tarjoamisessa asiakkaille sekä yksittäisten järjestelmien vaikutus systeimiriskiin.

Valvonnassa huomio riskienhallintaan ja varajärjestelyihin

Järjestelmävalvonnan tavoitteena on, että pankit, pörssi, arvopaperikeskus ja muut toimijat hallitsevat järjestelmiinsä liittyvät riskit ja reagoivat häiriötilanteisiin ripeästi ja tehokkaasti. Lisäksi varajärjestelyjen tulee olla sellaiset, että häiriötilanteet eivät aiheuta liian pitkiä katkoja toiminnassa.

Viime vuosina järjestelmävalvonnan tarkastusalueina ovat olleet mm. pankkien kotimaan ja ulkomaan maksujärjestelmät, arvopaperikaupan maksuliikenne, verkkopankitoiminta, tietotekniikan ulkoistaminen, tietoturvallisuus sekä liiketoiminnan jatkuvuussuunnittelu. Tarkastuksissa on kiinnitetty huomiota erityisesti siihen, että valvottavilla on selkeä käsitys toimintaansa liittyvistä riskeistä ja että riskit ovat hallinnassa.

Tietoturvallisuusuhat markkinoiden ja valvonnan haaste

Tietotekniikkaan ja tietoturvallisuuteen liittyvien riskien hallinnan seuraaminen on osa Rahoitustarkastuksen operatiivisten riskien valvontatyötä. Rahoitustarkastus selvitti kevään ja kesän 2005 valvontakäynneillään tärkeimpien suomalaisten pankkien menettelyt tietoturvaloukkausten hallitsemiseksi. Tarkastus osoitti, että tietoturvaloukkausten hallinta on pankeissa pääosin asianmukaista.

Uusi merkittävä tietoturvallisuusuhka on verkkoasioinnissa tarvittavien tunnusten sekä maksuvälinetietojen kalastelu (phishing). Ilmiö levisi viime vuoden loppupuolella Suomeenkin, mutta toistaiseksi huijausyritykset ovat olleet kömpelöitä, eikä merkittäviä tappioita ole aiheutunut. Uhkana on kuitenkin, että tällaiset huijausmenettelyt kehittyvät ja laajenevat. Siksi niin valvottavien kuin viranomaistenkin on seurattava tilannetta tarkasti ja reagoitava tarvittaessa ripeästi.

Rahoitustarkastus seuraa tietoturvallisuusuhkien kehittymistä ja käy tietoturvallisuustarkastusten lisäksi tarvittaessa keskusteluja valvottaviensa kanssa uusiin uhkiiin varautumisesta.

Uusista tietoturvauhista huolimatta luottamus suomalaiseen rahoitusmarkkinoiden infrastruktuuriin on säilynyt hyvänä. Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman loka-marraskuun 2005 tutkimuksen mukaan 92 % suomalaisista pitää verkkopankissa asioimista turvallisena.

SEPA yhtenäistää maksujenvälitystä Euroopassa

Suomalaisiin maksujärjestelmiin vaikuttaa tulevaisuudessa parhailaan suunnitteilla oleva yhtenäinen euromaksualue SEPA (Single Euro Payments Area). Hankkeen tavoitteena on luoda Euroopan laajuiset maksuvälineet ja käytännöt, jolloin maksaminen olisi yhtä helppoa niin koko Euroopan alueella kuin kotimaassakin. Yhteisiä eurooppalaisia maksuvälineitä ovat tulevaisuudessa tilisiirrot, suoraveloitus ja korttimaksut.

Vaikka SEPA lienee todellisuutta aikaisintaan vuonna 2010, merkittäviä tuloksia on kuitenkin odotettavissa jo aiemmin. Esimerkiksi rajat ylittävä suoraveloitus on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2008.

SEPA-hankkeen haasteena on ottaa tasapainoisesti huomioon niin yritysten, kansalaisten, pankkien kuin viranomaistenkin odotukset. Rahoitustarkastuksen tavoitteena on, että asiakkaille tarjottavat palvelut ovat edelleenkin luotettavia ja turvallisia. Suomalaisten pankkien SEPA-valmistautumista valvotaan mm. maksujärjestelmätarkastusten yhteydessä.

Katso myös

Rahoitustarkastus tiedottaa 5/2005:

Tietoturvan hoito pankeissa asianmukaista, mutta tietoturvatilat kuitenkin lisääntyneet

Lisätietoja antaa

pankkitarkastaja Markku Koponen, puhelin 010 831 5389.

Vakavaraisuusuudistuksen (Basel II) valmistelu etenee usealla alueella

Uusi vakavaraisuussäätely ja siihen liittyvä valvonta tulevat EU:ssa voimaan vuoden 2007 alusta. Uudistus koskee talletuspankkeja ja muita luottolaitoksia sekä sijoituspalveluyrityksiä.

Vuoden 2006 aikana viimeistellään uuden vakavaraisuuskehikon käyttöönottoa varten tarvittava lainsäädäntö ja Rahoitustarkastuksen vakavaraisuusstandardit (Ratan määräykset ja ohjeet), valvottavien vakavaraisuusraportointi Ratalle sekä Ratan vakavaraisuusvalvonnan prosessit. Lainsäädännön muutoksia on valmistellut valtiovarainministeriön työryhmä, johon Rata on aktiivisesti osallistunut. Tavoitteena on, että hallituksen esitys tarvittavista lainsäädännön muutoksista annetaan maaliskuussa 2006.

Basel II -uudistuksessa valvottavien on kehitettävä riskiperusteista vakavaraisuuden hallintaa, omia riskienhallintamenetelmiään, tietojärjestelmiään ja raportointijärjestelmiään. Valmiudet toimia uuden vakavaraisuussäätelyn mukaisesti on oltava vuoden 2007 alusta. Valmistautuminen on erityisen haasteellista silloin, kun valvottavat aikovat ottaa käyttöön edistyneitä riskienhallinnan menetelmiä luottoriskin pääomavaatimuksen laskennassa. Valvottavien valmistautuminen on sujunut tähän mennessä pääpiirteissään aikataulussa.

Ratalta valmistunut kahdeksan standardiluonnosta, yhdeksäs tulossa

Rata lähetti vuonna 2005 lausunnolle kahdeksan vakavaraisuusuudistukseen liittyvää standardiluonnosta.

Standardiluonnokset koskivat valvottavan vakavaraisuuden hallintaa, luottoriskin vakavaraisuusvaatimusta ja vähentämistekniikoita, kun käytetään standardimenetelmää ja sisäisen luottoluokitusten menetelmää, sekä markkinariskin, arvopaperistamisen ja operatiivisen riskin vakavaraisuusvaatimusta. Standardiluonnos tietojen julkistamisvaatimuksista lähtee lausunnolle keväällä 2006.

Euroopan pankkivalvojien komitea (CEBS) on antanut vakavaraisuusdirektiivin soveltamisesta useita ohjeita rahoitusalan toimijoille ja valvojille. Ohjeistus on suositusluonteista niin kutsuttua 3-tason säätelyä, jota kansalliset valvojat ovat sitoutuneet noudattamaan. Koska Ratan vakavaraisuusstandardeja ja komitean ohjeistusta on valmistelu samaan aikaan, standardeissa on voitu melko pitkälle ottaa huomioon komitean suositukset. CEBSin ohjeistus pyritään saamaan käyttöön niin joustavasti, että siitä koituvat säätelyn muutokset eivät viivästytä valvottavien Basel II -valmistautumista tai aiheuta tarpeetonta lisätyötä.

Vakavaraisuusstandardit lähetetään toiselle lausuntokierrokselle touko-kesäkuussa. Tavoitteena on julkaista lopulliset standardit loppuajasta 2006, sillä ne tulevat voimaan vuoden 2007 alussa.

Pankkivalvojen komitealta ohje vakavaraisuuslaskennan edistyneiden menetelmien arviointiin

Edistyneiden menetelmien käyttö edellyttää valvojan hyväksyntää. Euroopan pankkivalvojen komitea (CEBS) julkaisi tammikuussa 2006 lausuntokierrokselle uuden ohjeluonnoksen vakavaraisuuslaskennassa käytettävien edistyneiden mallien ja menetelmien (IRBA, AMA) arvioinnista.

Rahoitustoimiala on kiinnittänyt huomiota sekä ohjeistuksen myöhäiseen valmistumiseen että annettavien suositusten yksityiskohtaisuuteen. Edistyneiden menetelmien hyväksymisprosessit olivat jo alkaneet useissa maissa ennen kuin ohje valmistui. Ohjeen voimaantulo ei aiheuta lisätyötä niille valvottaville, joiden hakemusprosessi on alkanut ennen ohjeen julkistamista. Ohje koordinoi valvojen työtä.

Pankkivalvojen komitean tavoitteena on vaikuttaa siihen, että vakavaraisuusdirektiiviä sovelletaan EU-maissa yhdenmukaisesti ja valvontakäytäntöjä yhdenmukaistetaan. Valvojen yleisen näkemyksen mukaan näiden tavoitteiden toteuttamisessa tarvitaan myös riittävän yksityiskohtaista ohjeistusta.

CEBSin ohjeluonnoksen lausuntoaika päättyi 16.2.2006. Lopullinen ohje julkaistaan kevään 2006 aikana.

Katso myös

CEBSin ohjeluonnos

Valvottavan vakavaraisuuden arviointi- ja hallintaprosessiin yhteiset periaatteet

Euroopan pankkivalvojen komitea (CEBS) julkaisi tammikuussa 2006 ohjeen vakavaraisuuden kokonaisarvioinnin (pilari 2 eli SRP, Supervisory Review Process) toteuttamisesta. Pilari 2 on olennainen osa Basel II -vakavaraisuuskehikkoa.

CEBSin ohje sisältää keskeisiä luotettavaa hallintoa ja valvottavan vakavaraisuuden hallintaprosessia (ICAAP) koskevia periaatteita. Lisäksi siinä on periaatteita, jotka valvojan tulee ottaa huomioon valvottavan vakavaraisuuden hallintaa arvioitaessa (SREP).

Ohjeen luotettavaa hallintoa koskevat periaatteet on huomioitu Ratan lausunnolla olevassa Luotettava hallinto -standardissa sekä vakavaraisuuden hallintaa koskevat periaatteet standardissa Valvottavan vakavaraisuuden hallinta (4.2). Ratan kehittää nykyistä riskiperusteisesta valvontaansa CEBSin SRP-ohjeen periaatteiden edellyttämällä tavalla.

Katso myös

CEBSin ohje

Luokituslaitosten luokitusten hyväksymisarviointi aloitettu

Euroopan pankkivalvojen komitea (CEBS) julkaisi tammikuussa 2006 ohjeet luokituslaitosten antamien luottoluokitusten hyväksymisestä. Vakavaraisuuslaskennan standardimenetelmässä valvottava voi käyttää ulkoisen luokituslaitoksen antamaa riskiluokitusta saamisen ja arvopaperistetun erän riskipainon määrittämisessä. Jos valvottava sen sijaan käyttää luottoriskin sisäisten luottoluokitusten menetelmää, ulkopuolisen luokituslaitoksen antamaa luokitusta voidaan käyttää ainoastaan arvopaperistetun erän riskipainon määrittämisessä.

Valvojat voivat hyväksyä luottoluokituslaitosten luokitukset valvojen yhteistyönä tehtävän arviointiprosessin perusteella, oman arviointinsa perusteella tai jonkin toisen EU-maan valvojan tekemän arvioinnin perusteella. Rata hyödyntää luokitusten hyväksymisessä pääasiassa toisen EU-maan valvojan arviointia silloin, kun kyseessä on luokituslaitos, jonka luokituksille on myönnetty hyväksyntä toisessa EU-maassa. Ratan oma arviointi kohdistuu niiden laitosten luokituksiin, jotka hakevat hyväksyntää Suomesta.

CEBS aloitti helmikuussa 2006 yhteistyössä kansallisten valvojen kanssa kansainvälisten, useassa EU-maassa toimivien luokituslaitosten luokitusten hyväksymisarvioinnin. Arviointi tehdään luokituslaitosten ennakkohakemusten pohjalta. Tavoitteena on varmistaa tarvittavien hyväksymisten valmistuminen riittävän aikaisessa vaiheessa. Kukin valvoja tekee yhteisen arvioinnin tulosten perusteella itsenäisen päätöksen luokituksen hyväksymisestä. Rata soveltaa suomalaisten luokituslaitosten luokitusten hyväksymisarvioinnissa CEBSin ohjetta.

Katso myös

CEBSin ohje

Monikansallisten pankkiryhmittymien valvontayhteistyöhön CEBSin ohje

CEBS julkaisi tammikuussa 2006 lopullisen ohjeistuksensa koti- ja isäntävaltion valvojen välisestä yhteistyöstä (ns. home/host-yhteistyö). Ohjeen periaatteita sovelletaan ylikansallisten pankkiryhmittymien edistyneiden mallien hyväksymisprosesseissa. Ohjeessa tarkastellaan ylikansallisten pankkiryhmittymien valvontakysymyksiä myös laajemmin.

Katso myös

CEBSin ohje

Rata tiedottaa 5/2005: Luottoriskin edistyneiden menetelmien hyväksymismenettelyt käynnistyivät

Vakavaraisuuden raportointi toteutetaan EU:ssa yhtenäistetyllä kehikolla

Euroopan pankkivalvojen komitea julkaisi 13.1.2006 vakavaraisuuden raportointikehikon (COREP, common reporting framework for the solvency ratio), joka otetaan käyttöön vakavaraisuusdirektiivin mukaisessa raportoinnissa vuoden 2007 alusta lukien. Kehikko koskee vakavaraisuuden pilari 1:n tietojen raportointia.

Vakavaraisuusraportointikehikko ei tule olemaan täysin yhtenäinen kaikissa EU-maissa. Valvontatietojen tarve ja määrä voivat vaihdella eri jäsenmaissa pankkijärjestelmän laajuuden, rakenteen ja valvonnan luonteen mukaan.

Kehikon ydin (core information) koostuu tiedoista, jotka kaikki valvojat pyrkivät keräämään mahdollisimman yhtenäisin perustein. Loppuosa raportoinnista on tietoja, joiden keräämisestä valvojat päättävät kansallisesti. Lisäksi kansallisille valvojille on jätetty mahdollisuus laajentaa raportointikehikkoa marginaalisesti.

Katso myös

Rahoitustarkastuksen valvottavatiedote 2/2006: Euroopan pankkivalvojen komitea julkaisi ohjeensa yhtenäisestä vakavaraisuusraportointikehikosta

Lisätietoja antavat

Vakavaraisuusstandardit:
toimistopäällikkö Leena Kallasvuo, puhelin 010 831 5247

Vakavaraisuuslaskennan edistyneiden menetelmien arviointi (IRBA, AMA):
riskiasiantuntija Juha Savela, puhelin 010 831 5384

Vakavaraisuuden arviointiprosessi (SREP) ja valvottavan vakavaraisuuden hallintaprosessi (ICAAP):
vakavaraisuusasiantuntija Oili Wuolle, puhelin 010 831 5377

Luokituslaitosten luokitusten hyväksyminen vakavaraisuuslaskennassa:
pankkitarkastaja Marina Hansson, puhelin 010 831 5229

Koti- ja isäntävaltion välinen valvontayhteistyö:
toimistopäällikkö Kaija Kilappa, puhelin 010 831 5312

COREP-raportointi:
rahoitusanalyttikko Niko Syrjänen, puhelin 010 831 5369

Arvopaperilautakunnan ratkaisuja

1) APL 1836 / 2002, 13.5.2003

Tiedonanto ja selonottovelvollisuus, vahingonkorvausvaatimus

Asiakas A oli mennyt 10.4.2000 pankki B:n konttoriin hoitamaan pankkiasioitaan. Asioinnin yhteydessä pankkivirkailija oli oma-aloitteisesti ryhtynyt antamaan A:lle sijoitusneuvontaa. Tämän seurauksena A sijoitti rahastoyhtiön hallinnoimaan sijoitusrahastoon 16 819 euroa. Myöhemmin A koki, että sijoitusneuvoja oli johtanut hänet harhaan sekä tuotteen erinomaisuuden että riskin osalta.

A vaati pankkia palauttamaan hänelle sen summan, jonka hän oli pankin virheellisten sijoitusneuvojen perusteella sijoittanut rahastoyhtiön hallinnoimaan sijoitusrahastoon eli 16 819 euroa. Lisäksi hän vaati sijoitukselleen talletustilinsä mukaisen koron, jonka hän olisi saanut ilman rahastosijoitusta.

Asiakkaan mukaan

- pankin sijoitusneuvoja ei voinut tietää hänen sijoitustavoitteitaan tai riskinkantokykyään, koska hän ei tuntenut sijoitusneuvoja
- hän ei tuntenut sijoitusrahastotoimintaa eikä siihen sisältyviä riskejä
- hän ei saanut sijoitusrahastoesitettä
- rahastoa markkinoitiin täysin historiallisen tuottokehityksen varassa
- hänelle ei kerrottu sijoituskohteeseen liittyvistä riskeistä
- hän oli kertonut sijoitusneuvojalle tarvitsevansa sijoitussumman käyttöönsä viimeistään kahden vuoden kuluttua.

Pankin näkemys

Pankki vaati asiakkaan valituksen hylkäämistä perusteettomana.

Pankin mukaan

- sijoitusneuvonnan yhteydessä selvitetään asiakkaan taloudellinen asema, aiempi sijoituskokemus ja sijoitukseen liittyvät tavoitteet
- asiakkaan kanssa keskustellaan eri sijoitusrahastoista, rahaston sijoituskohteista ja katsotaan rahastojen kurssikehitystä aiemmilta kuukausilta ja vuosilta
- asiakkaalle selvitetään rahastosijoittamiseen liittyvät riskit
- A oli etsinyt pidemmän ajanjakson sijoitusta, joten hänelle oli suositeltu aktiivista yhdistelmärajatrahastoa
- A:n taloudellinen riski ei ollut vielä toteutunut, koska hänen sijoitusrahasto-osuudet olivat vielä lunastamatta
- se katsoi toimineensa hyvän menettelytavan mukaisesti sekä antaneensa tarvittavat tiedot sijoitustuotteesta ja sen riskistä.

Lisäksi pankki totesi, että rahasto-osuuden merkitsemisen jälkeen tapahtunut yleisen taloudellisen tilanteen ja osakkeiden kurssikehityksen heikentyminen oli laskenut myös rahasto-osuuksien arvoa.

Lautakunnan ratkaisusuositus

A pyysi lautakuntaa arvioimaan, oliko pankki B laiminlyönyt selonotto- ja tiedonantovelvollisuuttaan, kun se markkinoi A:lle sijoituspalveluitaan. Lisäksi A esitti B:lle edellä mainitun 16 819 euron korvausvaatimuksen.

Lautakunnan mukaan

1. osapuolet ovat yksimielisiä sijoitustapahtumasta
2. epäselväksi on jäänyt:
  - mitä A:lle kerrottiin sijoitusneuvonnan ja sijoitustuotteiden markkinoinnin yhteydessä sijoitustuotteiden tavoitteista ja riskeistä
  - kuinka B huolehti lain mukaisesta selonotto- ja tiedonantovelvollisuudestaan
  - A:n ilmoitus varojen myöhemmästä käyttötarpeesta.

Pankki B kiisti asiakas A:n väitteet siitä, että A:lle ei olisi kerrottu riskeistä eikä sijoitusmarkkinoiden viimeaikaisesta kehityksestä.

Lautakunta ei voi kuulla todistajia valan velvoituksin. Asian käsittely ja ratkaisusuositus perustuvat lautakunnan käytettävissä oleviin asiakirjoihin. Tässä tapauksessa lautakunnalla oli käytettävissään pankki B:n toimihenkilön lausunto, jonka mukaan asiakkaalle oli sijoitusneuvonnan yhteydessä kerrottu sijoitusrahastoista ja niiden riskeistä.

Sijoitusneuvoja koskevista väitteistä lautakunta totesi, että asiakas A:n vastaa itse sijoitustensa riskeistä ja kurssimuutoksista. Asiassa ei kyetty osoittamaan, että pankki olisi laiminlyönyt edellä mainitut sijoitusneuvontaan liittyvät velvoitteensa.

Lautakunta tuli siihen johtopäätökseen, että asiakkaan esittämät väitteet ja korvausvaatimukset pankin sijoitusneuvonnan osalta olivat aiheettomia.

2) APL 24/2005, 20.6.2005 Sijoitusrahastotoiminta / Sijoitusrahaston markkinointi

Asiakas A kääntyi alkuvuodesta 2000 pankki B:n sijoitusneuvojan puoleen saadakseen talletukselleen talletuskorkoa suuremman tuoton. A ei ollut tehnyt aikaisemmin arvopaperisijoituksia. Sijoitusneuvoja oli esitellyt erilaisia sijoitusvaihtoehtoja, joista A oli todennut, ettei hän ymmärtänyt niistä mitään. A:n tiedusteluun pääoman turvasta sijoitusneuvoja oli vakuuttanut pääomien säilyvän. Lisäksi hän oli A:n mukaan todennut, että jos A hiukan menettäisikin pääomiaan, sijoitus oli kuitenkin 75-prosenttisesti valtion takaama. A teki 1 639,76 euron sijoituksen pankin sijoitusrahastoon 25.2.2000.

Saatua ensimmäisen sijoitusrahastoraportin vuosien 2000 ja 2001 vaihteessa A meni pankkiin tiedustelemaan syytä rahasto-osuuksiensa merkittävään arvon laskuun. A:n hämmennystä lisäsi aluksi vielä se, ettei pankissa heti löydetty hänelle merkittyä sijoitusta. Samassa yhteydessä A sai myös tietää, että hänen sijoituksensa euromääräinen arvo saattoi mitätöityä, mutta osuuksien määrä pysyisi kuitenkin aina ennallaan.

A vaati pankkia korvaamaan hänelle virheellisten sijoitusneuvojen perusteella tehdystä rahastosijoituksesta 1 636,76 euroa vahinko kuluineen.

Asiakkaan mukaan

1. sijoitusneuvoja antoi hänelle täysin virheellistä tietoa sijoituksesta
2. hän ei saanut ennen sijoituspäätöstä sijoitusrahastolain edellyttämää rahastoesitettä

3. hänelle ei kerrottu sijoituskohteeseen liittyvistä riskeistä
4. pankki käsitteli hänen reklamaationsa liian hitaasti
5. pankki laiminlöi sijoitusneuvonnassa kaikki sijoituspalveluyritykseltä vaadittavat selonotto- ja tiedonantovelvollisuuden vaatimukset.

Myöhemmin pankki kehotti A:ta siirtämään yhdistelmärahastosta varoja pankin korkorahastoon, jotta sijoitettua pääomaa saataisiin takaisin. Rahaston vaihtokuluista huolimatta A onnistuikin saamaan jokin verran pääomaa takaisin.

Pankin vastaus

Pankki vaati A:n valituksen hylkäämistä perusteettomana.

Pankin mukaan A oli 25.2.2000 tehnyt 5 886,58 euron suuruisen rahastomerkinän pankin yhdistelmärahaston tuotto-osuuksiin. Merkinnällä asiakas sai 19 930 rahasto-osuutta.

A vaihtoi 22.2.2001 yhteensä 17 000 mainittua rahasto-osuutta pankin korkorahaston tuotto-osuuksiin. Vaihdetujen rahasto-osuuksien välinen arvo oli vaihtohetkellä (lunastuspalkkion jälkeen) 3 361,29 euroa. Samana päivänä A:n omistukseen jääneen yhdistelmärahaston omistuksen arvo oli 585,18 euroa. Lisäksi, kun huomioidaan A:n rahasto-osuuksille vuonna 2000 maksettu tuotto 300,35 euroa, A:n yhdistelmärahasto oli 22.2.2001 tappiolla 1 639,76 euroa. Yhdistelmärahasto sulautui myöhemmin (1.4.2004) pankin toiseen sijoitusrahastoon.

Pankin mukaan

1. se toimi merkintöjä tehdessään rahastoyhtiön asiamiehenä
2. sijoituskohteita esiteltäessä kartoitetaan asiakkaan tilanne, sijoitusaika ja tuotto-odotukset parhaan tuloksen saavuttamiseksi
3. asiakas tekee itse sijoituspäätöksensä ja vastaa valitsemansa rahaston soveltuvuudesta sijoitustarkoituksiinsa
4. asiakkaalle kerrotaan, että kun tuotto-odotukset kasvavat, sijoituksen riski lisääntyy
5. rahaston historiallinen tuotto ei ole tae tulevasta
6. asiakas saa rahastoesitteen ja rahaston säännöt, joissa kuvataan rahaston riskiä
7. toimihenkilö oli noudattanut pankin menettelytapoja rahastomerkintää tehdessään
8. A:n reklamaatiossaan 27.12.2004 esittämät väitteet sijoituksen riskittömyydestä eivät ole uskottavia
9. A:n rahastovaihdon (22.2.2001) tarkoitus oli siirtää osa varoista tappiollisesta yhdistelmärahastosta korkorahastoon – loput A halusi jättää odottamaan mahdollista arvonnousua
10. A oli valituksessaan sivuuttanut osapuolten palvelutapahtumassa käymät keskustelut
11. A:n vaatimus tulee hylätä, koska hän reklamoi vasta yli kolmen vuoden ja 10 kuukauden kuluttua siitä, kun rahastosijoituksen lopullinen tappio tuli hänen tietoonsa
12. A:n korvausvaatimus oli perusteeton, koska pankki katsoi toimineensa huolellisesti, hyvän pankkitavan mukaisesti sekä noudattaneensa sijoitusrahaston markkinointia koskevia säännöksiä.

Lautakunnan ratkaisusuositus

Lautakunta katsoi asian koskevan pankin tarjoamaa sijoituspalvelua ja arvopapereiden markkinointia, joista on säädetty laissa sijoituspalveluyrityksistä, arvopaperimarkkina-laissa sekä Rahoitustarkastuksen ohjeissa 201.7 ja 201.2.

Lautakunnan mielestä

1. epäselväksi oli jäänyt, mitä pankki sijoitusneuvonnan ja sijoitustuotteiden markkinoinnin yhteydessä oli vuonna 2000 kertonut A:lle sijoitustuotteiden tavoitteista ja riskeistä – epäselvää oli myös se, kuinka pankki muutoin oli huolehtinut lainmukaisesta selonotto- ja tiedonantovelvollisuudestaan
2. sen tekemä ratkaisu voi perustua vain sen käytettävissä olevista asiakirjoista ilmeneviin tietoihin
3. A oli viimeistään 22.1.2001 rahasto-osuuksia vaihtaessaan saanut tiedon rahastosijoittamisen periaatteista ja riskeistä

4. A:n reklamaatio ei tapahtunut kohtuullisessa ajassa, sillä hänen olisi pitänyt reklamoida viimeistään 22.1.2001 siitä, etteivät hänen myyntitilanteessa saamansa tiedot olleet asianmukaisia
5. A vastaa itse sijoitustensa riskeistä ja kurssimuutoksesta
6. A ei ole kyennyt osoittamaan pankin laiminlyöneen sijoitusneuvontaan liittyvät velvoitteensa.

Lautakunta ei suosittanut hyvitystä asiakkaalle.

Tapahtumakatsaus

Ratan tutkimat epäillyt arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapaukset

1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 Tilanne 17.3.2006

Tutkittu yhteensä	42	38	38	65	57	61	41	36
Keskeneräiset	-	-	-	-	-	-	-	23
Sisäpiirintiedon väärinkäyttö	27	25	23	24	28	24	18	21
Kurssimanipulaatio	6	6	4	11	11	12	6	6
Tiedonantovelvollisuus	7	5	10	30	18	21	13	7
Muut	2	2	1	-	-	4	4	2
Tutkintapyyntö poliisille	9	11	7	6	7	5	1	-
Julkinen huomautus	-	-	-	-	-	-	2	-
Epävirallinen huomautus	-	1	2	7	10	6	-	2

Ratalla on ollut vuoden 2006 aikana tutkinnassa yhteensä 36 epäiltyä arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapausta, joista 23 on kesken. Tutkituista tapauksista Rata on antanut kaksi epävirallista huomautusta liittyen kaupankäyntiin. Lisäksi Rata on saanut markkinoilta 5 ilmoitusta epäilyttävistä arvopaperikaupoista tai muista liiketoimista (Standardi RA2.1, voimassa 1.9.2005).